

Introducere

În 1969, anul când omul a ajuns pe Lună, am petrecut o vară de neuitat în Italia. Aveam 13 ani. Familia noastră a închiriat o vilă pe coasta Toscanei, cocoțată pe un promontoriu de calcar deasupra Mediteranei. Eu și cei doi frați ai mei ne-am petrecut vara hoinărind în preajma unui sit arheologic și înotând lângă o mică plajă aflată în umbra unui castel din secolul al XV-lea, numit Turnul lui Puccini, unde compozitorul a scris *Turandot*. Am gătit caracatiță pe plajă, am făcut scufundări cu tubul de oxigen printre recife și am adunat pătrățele de mozaic roman antic de pe țărmul erodat. Într-un cotel de păsări din apropiere, am găsit un ciob al unei amfore romane vechi de două mii de ani, marcate cu literele „SES“ și cu imaginea unui trident, despre care arheologii mi-au spus că aparținuse familiei Sestius, una dintre cele mai bogate familii de negustori din perioada de început a Republicii Romane. Într-o cărciumă sordidă, la un televizor alb-negru vechi, l-am privit pe Neil Armstrong pășind pe Lună. În acel moment, localul a erupt ca un vulcan din iad, iar docherii și pescarii s-au îmbrătișat și s-au sărutat. Lacrimile curgeau pe fețele lor dure, în vreme ce strigau: „Viva l’America! Viva l’America!“

Încă din acea vară, am știut că vreau să trăiesc în Italia.

Între timp m-am maturizat și am ajuns ziarist și autor de povestiri polițiste. În 1999, m-am întors în Italia ca angajat al revistei *The New Yorker*, pentru a scrie un articol despre misteriosul artist Masaccio, cel care a lansat Renașterea cu

frescele lui impunătoare din capela Brancacci din Florența și apoi a murit la 26 de ani, chipurile otrăvit. Într-o noapte rece de februarie, în camera mea de hotel din Florența, în timp ce priveam râul Arno, am sunat-o pe soția mea, Christine, și am întrebăt-o ce credea despre ideea de a ne muta în Florența. A fost de acord. În dimineața următoare, am sunat la o agenție imobiliară și am început să vizitez apartamente. În doar două zile, am închiriat ultimul etaj al unui *palazzo* din secolul al XV-lea și am plătit un avans. Ca scriitor, puteam locui oriunde – de ce nu în Florența?

În vreme ce cutreieram prin Florența, în acea săptămână rece, am început să schițez povestea crimei pe care urma să scriu când aveam să ne mutăm aici. Florența va fi locul acțiunii și voi vorbi de un tablou pierdut de-al lui Masaccio.

Ne-am mutat în Italia. Am sosit pe data de 1 august 2000, eu și Christine, și cei doi copii ai noștri, Isaac și Aletheia, în vîrstă de cinci și șase ani. La început, am locuit în apartamentul închiriat, care avea priveliște spre Piazza Santo Spirito, iar apoi ne-am mutat la țară, într-un orașel numit Giogoli, aflat pe colinele din sudul Florenței. Acolo, am închiriat o fermă din piatră, construită pe panta unui deal, la capătul unui drum prăfos, înconjurată de un crâng de măslini.

Am început să mă documentez pentru cartea mea. Și, cum urma să fie un roman polițist, trebuia să învăț tot ce se putea despre procedurile poliției italiene și anchetele criminale. Un prieten italian mi l-a recomandat pe un legendar reporter de investigație toscan numit Mario Spezi, care, mai bine de 20 de ani, scrisese pentru *cronacanera* („povestea neagră” sau rubrica de crime) de la ziarul *La Nazione*, cotidianul Toscanei și al Italiei Centrale.

– Știe despre poliție mai multe decât poliția însăși, mi s-a spus.

Așadar, m-am întâlnit cu Mario Spezi, în camera fără ferestre din spatele cunoscutei Caffè Ricchi, aflate în Piazza Santo Spirito.

Spezi era un jurnalist de modă veche, rezervat, siret și ciinic, cu un simț al absurdului puternic dezvoltat. Nu-l surprindea nimic, oricât de depravat, din ceea ce putea face o ființă umană. O clacie de păr cenușiu și bogat îi încadra figura arătoasă, cu pielea tăbăcitară, crispată, cu doi ochi căprui și vîcleni care spionau din spatele ochelarilor cu ramă aurie. Purta mereu un trenci și o pălărie de fetru, stil Bogart, ca un personaj de-al lui Raymond Chandler. Era un mare fan al bluesului american, al filmului noir și al lui Philip Marlowe.

Chelnerița aduse o tavă cu două cafele espresso și două pahare cu apă minerală. Spezi expira fumul, ținându-și țigara într-o parte, bău cafeaua cu o singură mișcare rapidă, mai comandă una și-și puse țigara înapoi între buze.

Am început să discutăm. Spezi vorbea rar, deoarece stăpâneam slab limba italiană. I-am povestit intriga cărții mele. Unul dintre personajele principale urma să fie un ofițer din corpul carabinierilor și i-am cerut să-mi spună cum operau aceștia. În timp ce eu îmi luam notițe, Spezi îmi descrise structura carabinierilor, care erau diferențele dintre ei și polițiști și cum își conduceau ei investigațiile. Mi-a promis că mă va prezenta unui colonel de la carabinieri care era un vechi prieten de-al său. În cele din urmă, am ajuns să pălvărăgim despre Italia. Mă întrebă unde locuiam.

– Într-un orașel numit Giogoli.

Spezi ridică din sprâncene.

– Giogoli? Îl cunosc bine. Unde anume?

I-am dat adresa.

– Giogoli... un oraș istoric, minunat. Are trei repere fainoase. Poate le știi deja?

Nu le știam.

Începu să mi le înșire, zâmbind încântat. Primul era Villa Sfacciata, unde trăise chiar unul dintre stră bunii lui, Amerigo Vespucci. Acesta fusese navigatorul florentin, cartograful și exploratorul care și-a dat primul seama că prietenul lui, Cristofor Columb, a descoperit un continent nou și nu vreun țarm necunoscut din India, și care a botezat cu propriul nume, Amerigo (Americus, în latină), această Lume Nouă. Al doilea reper, continuă Spezi, era o altă *villa*, numită *I Collazzi*, cu o fațadă despre care se spune că fusese proiectată de către Michelangelo, unde prințul Charles a stat cu Diana. Aici, prințul a pictat multe dintre faimoasele lui acuarele ale peisajului toscan.

– Si al treilea reper?

Zâmbetul lui Spenzi se lărgi.

– Cel mai interesant dintre toate. Se află chiar în fața ușii tale.

– Nu se găsește nimic în fața ușii mele, în afara de un crâng de măslini.

– Exact. Si în acel crâng a avut loc una dintre cele mai îngrozitoare crime din istoria Italiei. Un dublu asasinat comis de propriul nostru Jack Spintecătorul.

Ca scriitor de romane polițiște, am fost mai mult intrigat decât înspăimântat.

– Eu i-am dat un nume, spuse Spezi. L-am botezat *il Mostro di Firenze*, Monstrul din Florența. M-am ocupat de caz încă de la început. La ziarul *La Nazione* ceilalți reporteri mă numeau „Monstrologul“.

Izbucni brusc în chicoteli lipsite de respect, expirând fumul cu un șuierat printre dinți.

– Povestește-mi despre acest Monstru din Florența.

– Nu ai auzit niciodată de el?

– Niciodată.

– Povestea nu este faimoasă în America?

– Este complet necunoscută.

– Astă mă surprinde. Pare... aproape o poveste americană. Până și FBI-ul a fost implicat – cu brigada aceea pe care Thomas Harris a făcut-o atât de faimoasă, Brigada de Științe Comportamentale. L-am văzut pe Thomas Harris la unul dintre procese, luând notițe pe un bloc cu foi de culoare galbenă. Se spune că Monstrul din Florența i-a folosit drept model pentru Hannibal Lecter.

Acum, eram cu adevărat interesat.

– Spune-mi povestea.

Spenzi bău dintr-o înghițitură al doilea espresso, aprins o altă țigără Gauloise și începu să vorbească în vreme ce expirea fumul. Când povestea deveni mai captivantă, scoase din buzunar un caiet și un creion auriu uzat și începu să deseneze o schiță a narăriunii. Creionul tăia și sărea de-a lungul hârtiei, făcând săgeți și cercuri, dreptunghiuri și linii punctate, ilustrând complexitatea legăturilor dintre suspecti, crime, arestări, procese și multiplele piste greșite ale anchetei. Era o poveste lungă, iar el vorbea încet, umplând progresiv pagina albă.

L-am ascultat, fiind uimit la început, apoi surprins. Ca un autor de romane polițiște, mă închipuam un cunoscător al povestilor întunecate. Cu siguranță, auzisem destule. Dar, pe măsură ce povestea Monstrului din Florența se dezvăluia, am realizat că era ceva special. O poveste ce-și definea genul. Nu exagerez când spun asta: cazul Monstrului din Florența ar putea fi – și este un *ar putea fi* întemeiat – cea mai extraordinară poveste despre crimă și investigații pe care a auzit-o vreodată lumea.

Între 1974 și 1985, șapte cupluri – însumând 14 persoane – fuseseră asasinate în timp ce făceau dragoste în mașinile parcate pe frumoasele coline din jurul Florenței. Cazul a provocat cea mai lungă și mai scumpă anchetă criminalistică din istoria Italiei. Aproape 100 000 de oameni au fost investigați și mai bine de 12 au fost arestați. Mulți dintre ei erau eliberați imediat ce Monstrul dădea o nouă lovitură. Zeci de

vieți au fost ruinate de zvonuri și false acuzații. Generația de florentini care se maturizase în timpul crimelor zicea că acestea le-au schimbat orașul și viețile. Au avut loc sinucideri, exhumări și pretinse otrăviri. S-au trimis fragmente de rămășițe omenești prin poștă și s-au ținut întâlniri spiritiste în cimitire. S-au desfășurat procese, s-au plantat probe false, și procurorii coruși au căutat să se răzbune. Ancheta avusese un caracter malign, întinzându-se înapoi în timp și în spațiu, metastazând diferite orașe și transformându-se în investigații noi, cu judecători noi, polițiști și procurori, cu mai mulți suspecți și mai multe arestări și cu din ce în ce mai multe vieți distruse.

În ciuda celei mai lungi vânători de oameni din istoria Italiei moderne, Monstrul din Florența nu a fost descoperit niciodată. Când am ajuns în Italia, în anul 2000, cazul era încă nerezolvat, iar Monstrul, probabil, liber ca pasarea cerului.

Eu și Spezi am devenit repede prieteni după prima întâlnire și, în curând, am început să-i împărtășesc fascinația în legătură cu acest caz. În primăvara anului 2001, amândoi am hotărât să descoperim adevărul și să-l identificăm pe adevăratul ucigaș. Această carte este povestea acelei căutări și, în cele din urmă, întâlnirea noastră cu bărbatul despre care credeam că ar fi putut fi Monstrul din Florența.

De-a lungul investigației noastre, eu și Spezi am pătruns adânc în miezul poveștii. Eu am fost acuzat că sunt complice la crima și că am falsificat dovezile, că am mințit și obstrucționat justiția. Am fost amenințat că voi fi arestat dacă voi mai călca vreodată pe pământ italian. Spezi a pătit-o și mai rău, fiind acuzat că era el însuși Monstrul din Florența.

Aceasta este povestea pe care a spus-o Spezi.

Capitolul 1

Zorii zilei de 7 iunie 1981 răsărîră strălucitor deasupra Florenței, în Italia. Era o duminică liniștită, cu cer senin. Vântul adia ușor din direcția colinelor, purtând în oraș mireasma chiparoșilor încălziți de soare. Fumând și citind ziarul, Mario Spezi se afla la biroul lui de la ziarul *La Nazione*, unde lucrase ca reporter timp de mai mulți ani. Fu abordat de către reporterul care se ocupa de obicei de investigații, o legendă vie printre ziariști, care supraviețuise 20 de ani scriind despre Mafie.

Bărbatul se așeză pe marginea biroului lui Spezi.

– În dimineața asta, am o scurtă întâlnire, spuse el. Nu arată rău, e căsătorită...

– La vîrsta ta?! exclamă Spezi. Într-o duminică dimineață, înainte de biserică? Nu-i cam mult?

– Cam mult? Mario, sunt sicilian! zise acesta lovindu-se în piept. Provin de pe pământul unde s-au născut zeii. Oricum, speram să acoperi tu investigațiile, în locul meu, în dimineața asta. Treci pe la sediul poliției, în caz că apare ceva. Am dat deja niște telefoane, nu se întâmplă nimic. Și, aşa cum știm cu toții – și atunci spuse fraza pe care Spezi nu o va uita niciodată –, niciodată nu se întâmplă nimic în Florență, într-o duminică dimineață.

Spezi se aplecă și apucă mâna omului.

– Dacă Nașul ordonă, mă voi supune. Îți sărut mâna, Don Rosario.

Spezi lenevi la ziar, pierzând vremea până la ora prânzului. Era ziua cea mai lipsită de activitate, ziua moartă a săptămânii. Poate că din cauza aceasta începuse să pună stăpânire pe el un sentiment de îndoială ce-i tulbură profund pe toți reporterii criminaliști – faptul că s-ar putea întâmpla ceva și el ar publica o știre înaintea celorlalți. Așa că Spezi urcă supus în Citroënul lui și conduse aproape un kilometru până la sediul poliției, o clădire învechită și dărăpată aflată în partea veche a Florenței, care fusese odată o mănăstire străveche și unde oficialii din poliție își aveau birourile mici în fostele chilii ale călugărilor. Urcă scările, câte două o dată, spre biroul comandantului Brigăzii Mobile. Ecoul vocii certărețe și puternice a lui Maurizio Cimmino reverbera de la ușa biroului său în lungul culoarului. Spezi se alarmă.

Ceva se întâmplase.

Spezi îl găsi pe comandant în cămașă, în spatele biroului, leoarcă de transpirație, ținând telefonul strâns între bărbie și umăr. Stația radio de poliție trâmbița în fundal, în timp ce câțiva polițiști vorbeau și înjurau în dialect.

Cimmino îl observă pe Spezi în ușă și se întoarse cu violență spre acesta.

– Isuse Hristoase, Mario, te află deja aici? Nu te apuca să mă strângi de boașe, tot ce știu e că sunt doi.

Spezi se prefăcu că știa tot, indiferent despre ce era vorba.

– Sigur. Nu te mai deranjez. Spune-mi numai unde îi găsesc.

– Via dell'Arrigo, dracu' știe pe unde-i... undeva în Sändicci, cred.

Spezi o luă la goană pe scări și-și sună redactorul-șef de la telefonul cu plată aflat la primul etaj. Acesta știa exact unde se afla Via dell'Arrigo: un prieten de-al lui deținea Villa dell'Arrigo, o proprietate spectaculoasă, situată la capătul micului și întortocheatului drum de țară cu același nume.

– Du-te repede acolo, îi ceru redactorul-șef. O să-ți trimitem un fotograf.

Spezi părăsi sediul poliției și se avântă pe străzile medievale și pustii ale orașului, spre colinele Florenței. La ora 1 după-dimineață, întreaga populație se afla acasă, după slujba de la biserică, pregătindu-se să se așzeze la cea mai sacră masă din săptămână, într-o țară unde mâncatul *in famiglia* este o activitate sfântă. Via dell'Arrigo urca pe o colină abruptă printre vii, chiparoși și crânguri de măslini bătrâni. Îndată ce drumul se înălță spre culmile împădurite și abrupte ale colinelor Valicaia, priveliștea devinea vastă, întinzându-se peste orașul Florența, spre măreții Apenini din depărtare.

Spezi reperă mașina șefului carabinierilor locali și opri lângă aceasta. Era liniște totală: Cimmino și echipajul lui nu sosiseră încă și nici medicul legist sau altcineva. Carabinierul care păzea locul faptei îl știa bine pe Spezi și nu-l opri. El îl salută din cap și trebu mai departe. Continuă să coboare pe o mică potecă plină de praf, printr-un crâng de măslini, spre un chiparos singuratic. Acolo, chiar de partea cealaltă, văzu locul crimei, care nu fusese delimitat.

Scena, îmi spuse Spezi, îi va rămâne întipărită în minte, pentru totdeauna. Regiunea rurală toscană lâncezea sub un cer de un albastru de cobalt. Un castel medieval, încadrat de chiparoși, încoronă un deal din apropiere. La distanță, prin pâclele verii timpurii, se vedea bolta de teracotă a Domului ridicându-se deasupra orașului Florența, personificarea fizică a Renașterii. Băiatul părea să doarmă pe locul șoferului, cu capul lăsat pe geamul lateral, având ochii închiși și fața calmă și netulburată. Doar un mic semn negru în dreptul tâmpalei, corespunzător unei găuri din geamul ce arăta ca o pânză de păianjen în urma împușcăturii, indica faptul că avusese loc o crimă.

Pe pământ, în iarbă, se afla o geantă din paie, deschisă larg și întoarsă cu fața în jos, de parcă scotocise cineva înăuntrul ei și apoi o aruncase.

Auzi fâșaitul pașilor în iarbă și ofițerul de carabinieri se opri în spatele lui.